

WEGWIJZER BIJ FINANCIËLE PROBLEMEN ONDER DELINQUENTEN

Begeleiden bij financiële problemen onder reclasseringscliënten

Advies

- » Financiële situatie uitvragen
- » Risico van financiële situatie voor recidive uitvragen en afwegen
- » Financiële situatie uitgebreid beschrijven in de risicotaxatie (RISC)
- » Financiën als criminogene factor beschrijven in advies: bijzondere voorwaarde van meerwaarde?
- » Financiën meewegen in het uiteindelijke advies

Werkstraf

Eerste gesprek: Vragen naar financiële situatie en doorverwijzen indien nodig

Gedurende het traject: Actief blijven bespreken, signaleren en monitoren en waar nodig interventies plegen

Toezicht

- » *Eerste gesprek:* Vragen naar financiële situatie
- » *Aan de start van het traject:* Doelen stellen ten aanzien van financiën
- » *Gedurende het traject, vanaf de start:*
 - › Financiële situatie monitoren en registreren (in cliëntdossier, adviezen, rapportages)
 - › Eventueel zelf hulp bieden en waar nodig doorverwijzen
 - › Samenwerken met professionals in het justitiële en sociale domein rond financiële begeleiding
- » *Tijdens en na afloop van het traject:* Financiële situatie en bijbehorende doelen evalueren, waar nodig bijsturen en bij wegvallen bijzondere voorwaarden borgen dat financiële hulpverlening wordt voortgezet en geborgd blijft zolang nodig is

Kennis

Financiële problematiek onder delinquenten is groot, complex en diepgeworteld, belemmert resocialisatie en vergroot het risico op terugval in delictgedrag. Bovendien hangt financiële problematiek vaak samen met problemen op andere levensdomeinen, zoals opleiding, werk, en mentale en

fysieke gezondheid. Delinquenten zelf én forensisch sociaal professionals ervaren vaak veel belemmeringen bij het aanpakken van schulden. Effectieve samenwerking rond schuldenproblematiek onder delinquenten vanuit verschillende expertises is dan ook essentieel.

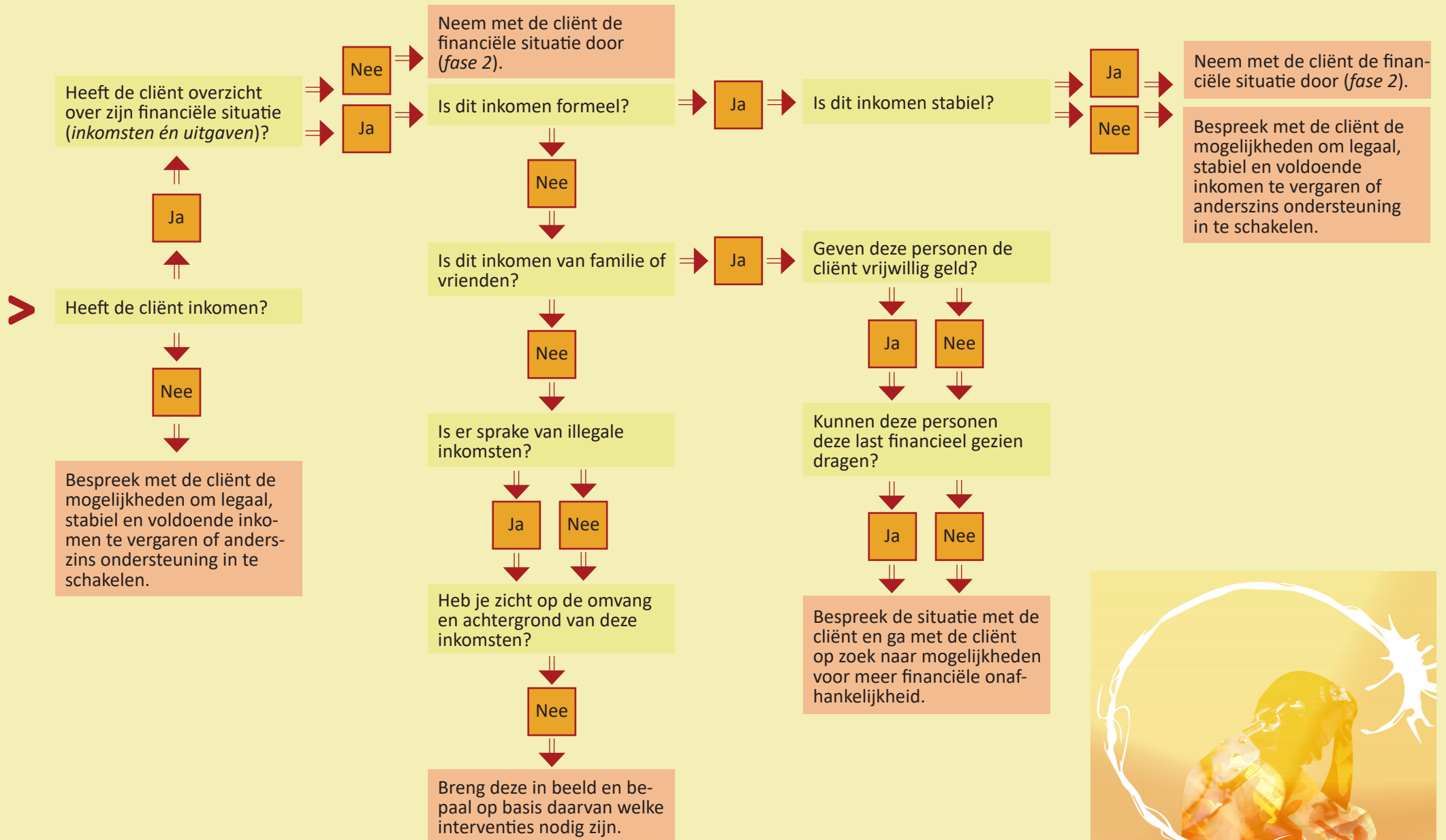

Kennis en vaardigheden opdoen? Volg de training 'Wegwijs in schulden' bij de Reclasserings-academie!

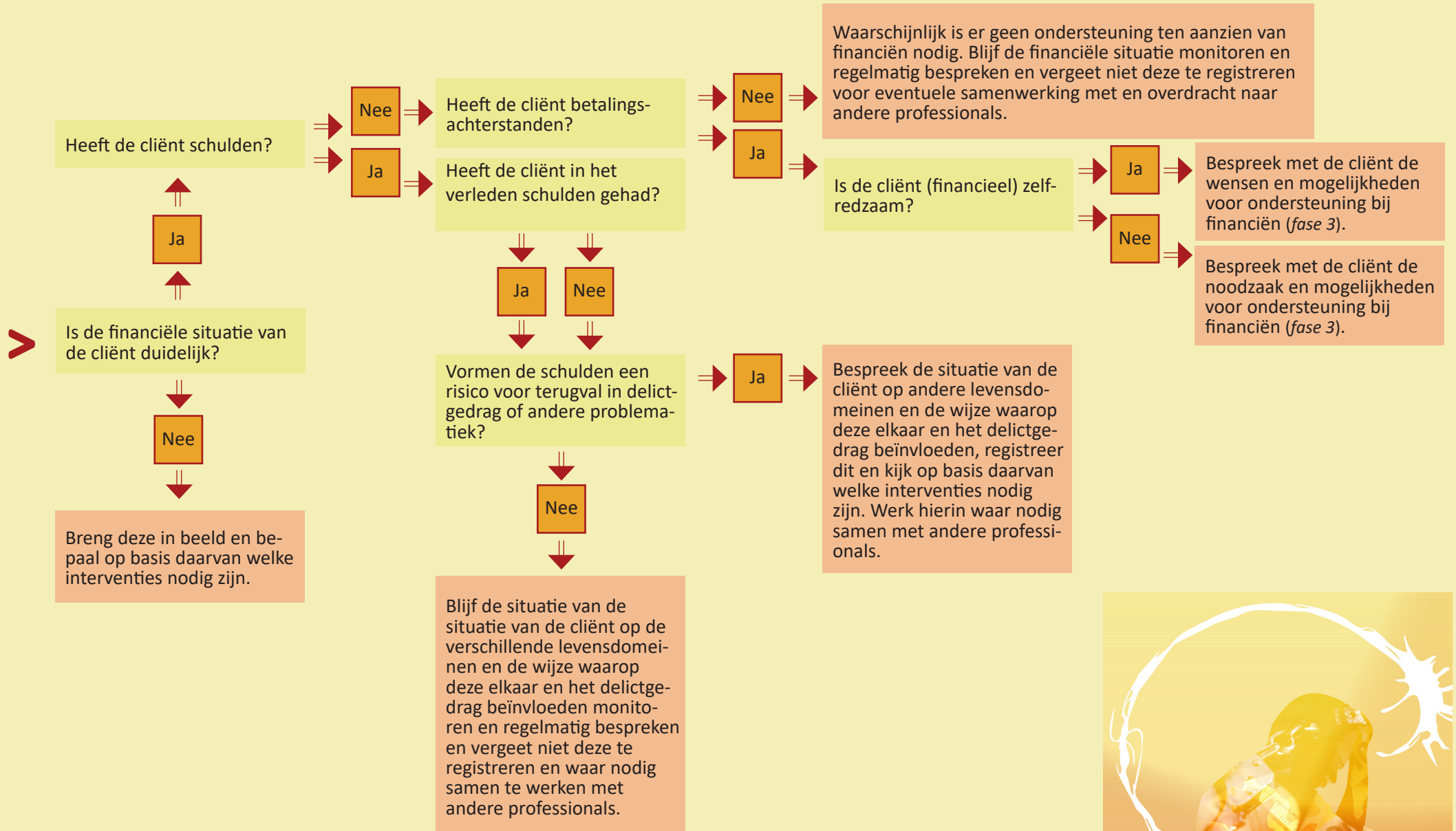
ROUTEKAART IN KAART BRENGEN EN BESPREKEN FINANCIËN

Fase 1 - Inkomsten

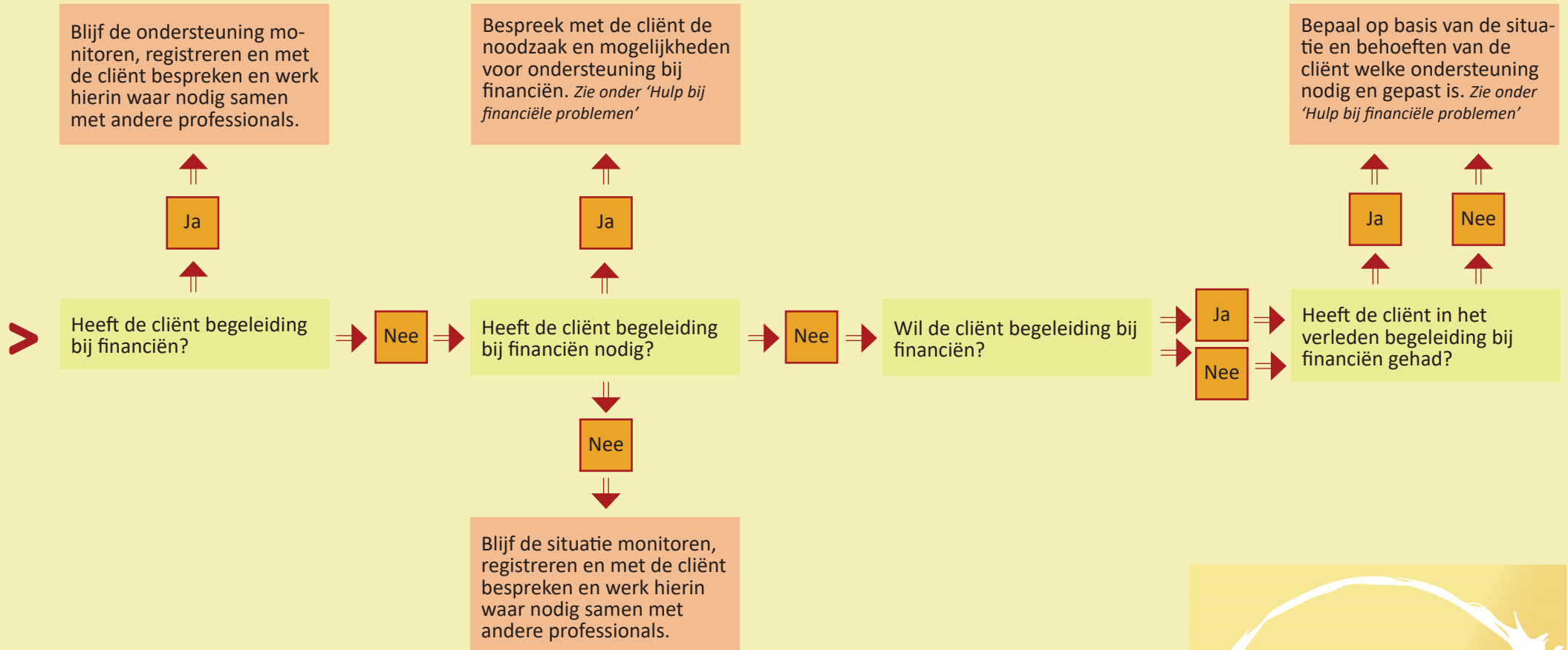
ROUTEKAART IN KAART BRENGEN EN BESPREKEN FINANCIËN

Fase 2 - Financiële situatie

ROUTEKAART IN KAART BRENGEN EN BESPREKEN FINANCIËN

Fase 3 - Financiële begeleiding

Signalen van financiële problemen

» *Kunnen komen vanuit de cliënt zelf (verbaal of non-verbaal), het netwerk, de omgeving, ketenpartners of systemen.*

» *Kunnen vaak óók op andere problemen duiden, maar geven in samenhang redenen om ook oog te hebben voor mogelijke financiële problemen.*

Fysieke klachten

- o Hoofdpijn
- o Slaapproblemen
- o Nek- en rugklachten
- o Verhoogde bloeddruk
- o Verminderde werking immuunsysteem

Problemen op verschillende leefgebieden

- o Opleiding en werk
 - o Huisvesting
 - o Relaties
 - o Mentale en fysieke gezondheid & gedragsproblemen
 - o Verslaving
 - o Opvoeding
- Kunnen leiden tot problemen met betrekking tot agressie, (huiselijk) geweld en criminaliteit*

Mentale klachten

- o Stress
- o Angst
- o Suïcidale gedachten
- o Depressie
- o Uitputting
- o Emotieloosheid of juist overgeëmotioneerd reageren
- o Apathisch of juist hyperalert zijn

Gedrag

- o Verward
- o Vervuild
- o Gestrest
- o Chaotisch
- o Afspraken niet nakomen
- o Te laat komen
- o Een voorschot willen en andere dergelijke verzoeken
- o Post niet openen maar meebrengen
- o Focus op goedkope alternatieven
- o Focus op korte termijn en directe beloning
- o Minder gevoelig voor feitelijke informatie
- o Moeite met het onthouden van informatie
- o Moeite met prioriteren
- o Moeite met tot daadwerkelijke actie komen
- o Moeite met impulsbeheersing
 - uitstellen verlangens en behoeften
 - zich aan een plan houden
 - controleren reactie op stress of dreiging

Werk

- o Kortere lontje
- o Verminderde concentratie
- o Afname productiviteit
- o Toename verzuim

Onverzorgd uiterlijk

- o Kleding
- o Schoeisel
- o Gebit
- o Geur

Praktische indicaties

- o Beslagen
- o Betaling van vaste lasten via uitkering
- o Niet verzekerd of onderverzekerd zijn
- o Gespreid betalen

Bespreekbaar maken van financiële problemen

Waarnemen

- Je geeft aan/ik zie dat je veel stress ervaart. Wat maakt dat je veel stress hebt?
- Ik zie dat je een aantal keer niet op afspraken bij ... bent geweest. Mag ik vragen hoe dat komt?

Open en zonder oordeel in kaart brengen

- In hoeverre lukt het jou om rond te komen?
- Hoe staat het met de financiën?

Activeren

- Hoe zou het voor jou zijn om aan de slag te gaan met je financiële problemen?
- Wat heb je al gedaan om je financiële situatie te veranderen?
- Wanneer gaat het beter als het gaat om jouw financiële situatie?
- Wat heb je nodig om verandering aan te brengen in je financiële situatie? Wie of wat zou jou daarin kunnen helpen?

Taboe doorbreken en normaliseren

- Ik spreek regelmatig mensen met zorgen over hun financiën. In hoeverre herken jij dat soort zorgen?
- Ik spreek regelmatig mensen voor wie het lastig is rekeningen in één keer te betalen. Hoe is dat voor jou?
- Mijn ervaring is dat mensen in een vergelijkbare situatie nogal eens moeite hebben om rond te komen en zelfs schulden opbouwen. Hoe is dat bij jou?

Bewust maken

- Waar sta je over zes maanden als je financiële situatie hetzelfde blijft? Welke invloed zou dit hebben op je familie, je kinderen, ...?
- Op welke manier heb je last van je schulden? (...) Dus daar wil je wel graag vanaf?
- Wat weet je over de risico's die je loopt met

- een achterstand in de betaling van je huur/hypotheek/zorgverzekering? Mag ik je hier meer over vertellen?
- Bij mensen die met hun financiële problemen aan de slag gaan zie ik dat zij meer rust ervaren, beter functioneren op hun werk et cetera. Zou jij daarvoor open staan?

Doorvragen

- Cliënt: *"Het leven is tegenwoordig ook zo duur!", "Het kost me zelfs geld om hier op afspraken te komen!", "Jij gaat zo lekker op vakantie, maar voor mij is dat niet weggelegd!"*
Hoe bedoel je dat precies?

Hulp bij financiële problemen

1 Gratis hulpnummer

0800-8115

2 Zelfhulpsites

Voor praktische tips voor onder meer budgetoverzichten en besparen, o.a. <https://www.nibud.nl/> en <https://berekenuwrecht.nibud.nl/introductie>

3 Sociaal raadsliden, juridisch loket of vrijwilligers

Voor het ordenen van de administratie, het invullen van formulieren en juridische vragen

4 Budgetcursus

Voor het versterken van financiële vaardigheden

5 Budgetcoach

Voor hulp bij het creëren van overzicht over inkomsten en uitgaven

6 Beschermingsbewind of budgetbeheer

Voor (gedeeltelijke/tijdelijke) overname van het financieel beheer

7 Sociaal wijkteam

Voor (acute) praktische ondersteuning

8 Voedselbank

Voor directe ondersteuning, bijvoorbeeld in geval van crisis

9 Gemeentelijke schuldhulpverlening of kredietbank

Wet
gemeentelijke
schuldhulp-
verlening

Stelsel van schuldhulpverlening

Fase 1: Stabilisatie: informatie, advies en inkomen op orde krijgen

Fase 2: Schuldhulpverlening

Minnelijk: Met de betrokken schuldeisers worden betalingsafspraken gemaakt. De schuldenaar lost gedurende het traject een minimumbedrag af. Na afloop van het traject wordt de resterende schuld kwijtgescholden.

Wettelijk: Wettelijke schuldhulpverlening kan door de rechter worden toegekend wanneer niet alle schuldeisers vrijwillig aan een schuldregeling willen meewerken.

Samen ondersteunen

Door samen te werken als verschillende bij delinquenten betrokken professionals binnen de justitiële keten – denk aan rechtspraak, gevangeniswezen, forensische zorg en (forensische) verslavingszorg – en in het sociale domein – denk aan gemeentelijke nazorg, schuldhulpverlening, beschermingsbewindvoering, sociaal wijkteams en ambulante/persoonlijke begeleiding – in de aanpak van schulden helpen we delinquenten op weg naar een schulden- én delictvrije toekomst!

Auteur: Gercoline van Beek
Vormgeving: Mirjam Kruisselbrink
Lectoraat Werken in Justitieel Kader

KENNISCENTRUM
SOCIALE INNOVATIE
HOOGESCHOOL
UTRECHT

